

PARAFILIE V PERCEPCI OŠETŘOVATELSTVÍ

PhDr. Jana Novotná, Ph.D.

Alena Krejčová

Katedra sociální práce, Vysoká škola polytechnická Jihlava

Souhrn

Parafilie neboli sexuální deviace jsou závažnou zdravotnickou tématikou. V percepci ošetřovatelství se však jedná spíše o okrajovou problematiku, patřící do sféry psychiatrické péče. V rámci interního grantu Vysoké školy polytechnické v Jihlavě byl realizován kvalitativní výzkum zaměřující se na osoby s touto diagnózou. Empirická část příspěvku je koncipována jako kazuistika klienta s diagnózou parafilie.

Klíčová slova

Parafilie, sexuologie, kazuistika, ošetřovatelství.

Úvod

Parafilie, více známé pod starším termínem sexuální deviace, jsou z pohledu ošetřovatelství spíše okrajovou tématikou. Přesto tato oblast vyžaduje intenzivní spolupráci celého interdisciplinárního týmu. Tento tým se zpravidla skládá z lékařů, všeobecných sester, psychologů, terapeutů a sociálních pracovníků.

Vlastní text

Parafilie jsou kvalitativními poruchami sexuálně motivačního systému, pro něž je typická orientace sexuálního zájmu na společensky neakceptované objekty či aktivity. (Moser, 2001) Parafilie je možné rozdělit do dvou velkých skupin a to na deviace v objektu a deviace v aktivitě. Mezi **deviace ve vztahu k objektu** patří pedofilie, transvestitismus, fetišismus, zoofilie, nekrofilie a gerontofilie. Do skupiny **deviací ve vztahu k aktivitě** se řadí sadomasochismus, exhibicionismus, patologická sexuální agresivita, voyeurismus, frotérismus a tušérství. (Weiss, 2010)

Mechanismus vývoje sexuálně motivačního systému, a tedy i etiopatogeneze jeho poruch, nejsou zatím plně objasněny. Základní jsou s největší pravděpodobností faktory vrozené. Vliv prostředí se následně uplatňuje až na základě vrozených mechanismů. Vzhledem k tomu, že během vývoje jedince může dojít k odchýlnému naprogramování sexuálně motivačního systému, je výsledná porucha sexuální preference dlouhodobá, tzn., že poruchu sexuální

preferenze jako kvalitativní odchylku od normy vyléčit nelze, lze však její negativní projevy zmírnit nebo modifikovat do společensky přijatelných forem. (Sejbalová, 2007)

Mezi **základní diagnostická kritéria** dle Mezinárodní klasifikace nemocí (10) patří stav, kdy jedinec opakovaně prožívá intenzivní sexuální touhy a fantazie týkající se neobvyklých objektů nebo aktivit. Dále tento jedinec svým touhám vyhoví nebo je jimi citelně obtěžován a současně je tato preference přítomna nejméně 6 měsíců. (WHO, 2015)

Diagnostika parafilii je velmi komplikovanou problematikou. Diagnostika je založena na důkladné anamnéze, psychodiagnostických metodách a psychofyziologických metodách (např. phalopletysmograph).

Léčba parafilii je velmi náročnou oblastí. Mezi základní modalities léčby těchto osob je možné zařadit biologickou léčbu, psychoterapii a pracovní terapii.

a) Biologická léčba spočívá především v podávání preparátů s obsahem antiandrogenů.

b) Psychoterapie je zaměřena na podrobnou sexuální anamnézu klienta, možnosti adaptace na společensky přijatelné formy sexuálního chování, uvědomění si své sexuální preference a prevenci recidivy nežádoucího chování.

c) Pracovní terapie je zaměřena především na uchování si nebo získání pracovních návyků jako významné složky resocializace. (Tomáš, Marková, 2014)

Hlavní aspekty ošetřovatelství při péči o parafilní osoby. Zdravotní sestra hraje významnou roli při péči o tuto skupinu pacientů. V rámci ošetřovatelského procesu, kromě běžných ošetřovatelských úkonů, má nezastupitelnou pozici také při resocializaci a reedukaci těchto osob, čímž výrazně přispívá k jejich zvládnutí tohoto zdravotního problému a navrácení pacienta do přirozeného prostředí. (Weiss, 2010; Tomáš, Marková, 2014)

Metodika výzkumu, výzkumné šetření bylo koncipováno jako kvalitativní výzkum za použití techniky rozhovoru a kazuistiky. Výzkum byl realizován pod záštitou interního grantu Vysoké školy polytechnické v Jihlavě č. 1200/4/61355.

Výzkumný soubor byl tvořen 30 osobami hospitalizovanými na sexuologických odděleních psychiatrických nemocnic Havlíčkův Brod, Horní Bečkovice a Kosmonosy v průběhu roku 2015.

Kazuistika patologického sexuálního agresora

Klient byl přijat k hospitalizaci na sexuologickém oddělení psychiatrické nemocnice. Diagnostikována mu byla patologická sexuální agresivita. Klient je z rozvedené rodiny, otec o něj nejevil zájem. Od dětství se u klienta projevovала ADHD a problémy ve škole. Klient

navazoval první nekoitální vztahy již na ZŠ. V 17 letech prožil první dokonaný koitus. Následně pokračoval velkým množstvím jednorázových sexuálních zkušeností.

V období adolescence se u klienta vyvinula závislost na tvrdých drogách. V tomto období se u něj začaly naplno projevovat násilnické tendence ve vztahu k ženám. Při prvním pokusu o znásilnění, klient ženu přepadl a ona v důsledku škracení zkolabovala, to klienta vylekalo a utekl. Při druhém napadení se mu již podařilo napadenou ženu částečně obnažit. Při tomto útoku již došlo k nedokonané souloži. Průběh klient popisuje následovně: „*Prostě svalil jsem jí na zem a ošahával jí. Snažil jsem se jí stáhnout kalhoty, což se mi povedlo a vlastně částečně došlo i k průniku, ale ne úplně, protože pak se přestala bránit a mě to přestalo vzrušovat.*“ Celkově byl klient odsouzen na 9 let odnětí svobody.

To byl i důvod proč klient dobrovolně nastoupil k ústavní sexuologické léčbě. V jejím průběhu klient navázal vážný vztah, v němž by chtěl po návratu do běžného života pokračovat. Nyní si již uvědomuje si následky svého jednání. V současné době se účastní terapií a daří se mu získávat náhled na svou deviaci.

Závěr

Péče o osoby s parafilii je zařazena do oblasti psychiatrické péče - sexuologie. Přesto, že počtem postižených osob se jedná o problematiku spíše okrajovou, svým významem je tomu právě naopak. Ošetřovatelství hraje nezanedbatelnou roli v pomoci těmto lidem navrátit se do běžného života a žít kvalitním životem bez narušování pravidel naší společnosti.

Literatura

MOSER, Charles *Paphilia: A critique of a confused concept*. In: Kleinplatz, P. *New directions in sex therapy: Innovations and alternatives*, USA: Brunner Routledge, 2001, 91-108 p. ISBN 0-87630-967-8.

SEJBALOVÁ, P., REGULI, H., *O chlupci, který si chtěl jenom sáhnout*. *Psychiatria pre prax*, Bratislava: SOLEN, s.r.o., 2007, 6, 295-296 s. ISSN 1335-9584.

TOMÁŠ, Petr. MARKOVÁ, Eva. *Ošetřovatelství v psychiatrii*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-4236-6.

WEISS, P. *Sexuologie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2010, 724 s. ISBN 978-802-4724-928.

WHO. *Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10)*. [online]. 2015, [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://1url.cz/ItKO3>

Kontakt:

PhDr. Jana Novotná, Ph.D.: jananovotna8@seznam.cz